

בס"ד, ט' כסלו התשפ"ו

זבחים ע"ו – האם מותר להביא קדשים לבית הפסול, ודין ספק מצורע

שאלות:

1. משה קנה ירקות בכספי מעשר שני, מותר לו לבשל אותם בשמן תרומה?

האם רבי שמעון מתיר להביא קדשים לבית הפסול לכתחילה?

הגמרא ממשיכה את הדיון מהדף הקודם, שבו **רבא** טען ש**רבי שמעון** מתיר להביא קדשים לבית הפסול רק בדיעבד (כשהתערבו), ולא לכתחילה. **אביי** ממשיך להקשות על **רבא** ממקורות שונים.

○ **קושיה ראשונה (תבליני תרומה):** **אביי** מקשה מברייתא שמתירה לתת תבליני תרומה בבשר קודשים. הפעולה הזאת מקצרת את זמן אכילת התרומה לזמן המותר לאכול את בשר הקודשים, וזו הבאה לבית הפסול לכתחילה!

רבא דוחה את הראיה בטענה שתרומת תבלינים היא רק מדרבנן.

○ **קושיה שנייה (מעשר שני):** **אביי** מקשה מברייתא אחרת, שבה **רבי שמעון** מתיר לקנות תרומה בכסף מעשר שני. הפעולה הזאת מגבילה את מקום אכילת התרומה לירושלים, וזו הבאה לבית הפסול לכתחילה (כי זה מגדיל את הסיכויים שהתרומה תיפסל). על הקושיה הזאת, **רבא** שותק.

○ **כשאביי** מגיע ל**רב יוסף**, **רב יוסף** מציע לו קושיה אחרת: ברייתא שבה **רבי שמעון** מתיר לבשל ירק של שביעית בשמן של תרומה (דבר שאסור לשמן להיפסל בזמן ביעור שביעית).

▪ **אביי** אומר ש**רבא** יוכל לדחות גם את הראיה הזאת, בטענה שמדובר בתרומת ירק, שהיא מדרבנן.

▪ **רב יוסף** עונה שאם ככה, היה צריך לשנות את המקרה ההפוך: ירק של תרומה בשמן של שביעית (כי תרומת שמן היא מהתורה, דגן תירוש ויצהר הם מהתורה).

▪ **אביי** טוען ש**רבא** יוכל לומר שגם כאן מדובר בדיעבד, כלומר שהשמן והירק כבר התערבבו.

▪ **רב יוסף** מקשה: אם מדובר בדיעבד, למה **חכמים** אוסרים? הרי במקרה כזה, גם הם היו צריכים להתיר! **אביי** עונה: שהם אוסרים כמו שאסרו באשם ושלמים שהתערבבו, ואמרו "ירעו עד שיסתאבו". על זה עונה **רב יוסף**: שם יש תקנה של רעייה ומכירה, אבל כאן, בתערובת שמן וירק, אין תקנה כזאת, ולכן זה דומה למקרה של "חתיכה בחתיכות", שבו גם **חכמים** מודים שיאכלו הכל כחמור שבהן. ולכן לא נראה שמדובר בדיעבד.

▪ **רבינא** מקשה: איך אפשר להשוות? לחתיכות אין שום תקנה, אבל לשמן וירק יש תקנה – לסחוט את הירק מהשמן!

▪ **רב יוסף** דוחה את הקושיה: אם יסחט חזק – יפסיד את ירק השביעית, ואם יסחט חלש – השמן עדיין יישאר מעורבב. לכן, אין באמת תקנה, וקשה על **רבא** גם מהקושיה של **רב יוסף**.

2. חזי לא זוכר אם מוטי הכהן, שמת בינתיים, החליט את צרעתו, איך הוא יכול להיטהר מהצרעת?

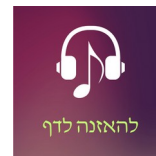
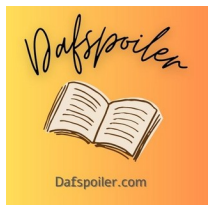
דין ספק מצורע

אביי ממשיך ומקשה על **רבא** מברייתא שעוסקת בספק מצורע מוחלט, שצריך להביא את קורבנותיו ביום השמיני לטהרתו (לציפורים ולעץ הארז ושני התולעת).

- **רבי שמעון** מציע פתרון: יביא את אשמו ואת לוג השמן שלו על תנאי. "אם אני מצורע – הרי זה אשמי ולוגי. ואם לא – האשם יהיה שלמי נדבה, והלוג יהיה נדבה". את הקורבן מקריבים תוך שילוב של דיני אשם ושלמים (שחיטה בצפון, מתן בהונות, סמיכה, נסכים, תנופה, ונאכל ליום ולילה בלבד).
- הפתרון הזה מהווה הבאה לבית הפסול לכתחילה: כי אם האדם הוא לא מצורע, הרי שהשלמים שלו יצטרכו להיאכל כדין אשם (ליום ולילה), מה שעלול להביא אותם לפסול "נותר". מכאן מוכח **שרבי שמעון** אכן מתיר להביא קדשים לבית הפסול לכתחילה.
- הגמרא מנסה לדחות את הראיה ולומר ש"תיקוני גברא שאני" – כלומר, שרק כדי לאפשר לאדם להיטהר מספק צרעתו, חכמים הקלו, אבל לא במקרים אחרים.

3. חיים רוצה להביא לוג שמן בנדבה, הוא יכול? והאם קומצים שמן?

- **בירור האופן המעשי של הקרבת לוג השמן**: הגמרא מבררת איך ניתן במקרה הזה של ספק המצורע להקריב את לוג השמן, שלא יודעים אם הוא של מצורע או נדבה.
 - **קמיצה**: אם זה לוג של נדבה, הוא צריך קמיצה. **הגמרא אומרת** שאכן קומצים ממנו.
 - **הזאות ושיעור חסר**: אבל, אם הוא של מצורע, הוא צריך שבע הזאות על המזבח הפנימי, ואם קמצו ממנו – הלוג חסר ואי אפשר להזות מלוג חסר כי הוא פסול. **הגמרא מתרצת** שמביאים עוד שמן וממלאים אותו ומשלימים אותו ללוג.
 - **הגמרא מקשה**: מתי מקטירים את הקומץ? אם מקטירים את הקומץ אחרי ההזאות, הרי שהשמן נחסר מההזאות, ונוצר מצב של "שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה", שבהם לא מקטירים את הקומץ.
 - ואם מקטירים לפני ההזאות, נוצרת בעיה אחרת: דבר שהוקטר ממנו חלק למזבח - הקומץ ("כל שממנו לאישים"), שייריו אסורים בהקטרה נוספת מדין "בל תקטירו". והזאה נחשבת כהקטרה. (כי לומדים מהפסוקים "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו... קורבן ראשית תקריבו אותם... ואל המזבח לא יעלו לריח נחוח", שדבר שהקטירו ממנו למזבח לא מקטירים ממנו שוב כי הוא שיריים)
 - **רב יהודה**, בנו של **רבי שמעון בן פזי**, מתרץ שהכהן מזה על תנאי: אם זה שמן של מצורע, הרי שהקמיצה לא הייתה הקטרה ומה שנשאר לא נחשב שיריים, ואין בעיה להזות. ואם זה שמן נדבה, הרי שההזאות נחשבות כ"העלאה לשם עצים" בלבד (כמו שפיכת מים) שהרי מותר להעלות שיירי מנחה על המזבח, שלא כהקרבה, ולכן לא עוברים על "בל תקטירו". הסיבה היא **שרבי אליעזר** לומד "ואל המזבח לא יעלו לריח נחוח", שאסור להעלות את השיריים לריח נחוח אבל מותר לשם עצים.

הגמרא ממשיכה **בתחילת הדף הבא** להקשות: הרי הוספנו מעט שמן כדי להשלים את הקומץ מהלוג בשביל ספק ההזאות, ועל התוספת הזאת לא הוקרב הקומץ. אם ככה, איך הכהנים יוכלו לאכול את השיריים. הגמרא מתרצת שהכהן פודה את התוספת בתנאי שהלוג הוא נדבה, על כסף. אין עם זה גם בעיה של חולין בעזרה, כי זה לא הוכנס כחולין, אלא הפך לחולין אחרי הפדיון.

הגמרא גם אומרת שהפתרון הזה עובד לדעת **רבי שמעון** למרות שהוא סובר שלא מביאים לוג שמן לנדבה, כי במקרה שזה נצרך לטהרת המצורע ולכן אפשר.

והגמרא גם מסבירה למה בפתרון של **רבי שמעון** ספק האשם בא בתנאי של שלמים ולא של אשם תלוי.